„ЗАСТАВА“ излази три пута у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:

(у сребру)

на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста или места које заузимају из оваких ситита петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 89. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 1. АВГУСТА 1871.** **ГОДИНА VI.**

У НОВОМ САДУ 31 јула.

Немири у земљама данашње турске државе не само да се не стишавају, као што јављају отуда, по свој прилици пристрасни извештачи или можда и саме власти турске, него на против све се учестанији појављују, тако да турска влада има пуне руке посла на свим крајевима своје узавреле државе. У њеним источним, азијским покрајинама није ни довршила војевање са појединим побуњеним племенима, а у југозападним европским покрајинама од ово неколико месеци, све се већа узрујаност опажа. То су јасни знаци скоре буре, која ће Турску са свим раздробити на њене природне саставне делове, који су силом слепљени једно уз друго и само суровом снагом и тиранијом исте још се у свези одржавају. Од зимус, кад се оно одкрише завере фанатизовани босански Турака, који хтедоше отпочети истребленье хришћана с тим, што би почели палити вароши и варошице, где је имућнији део становништва хришћанског, више се пута већ појавили знаци да тај расположај Турака према хришћанима није оладнео, него — као што гласе вести из Босне, — још се већма распламтио. У Сарајеву мало се није ових дана извео исти план, којим се пре неколико месеци мислила упропастити Бањалука, Стара-Градишка, Брчка и т. д. Вести из Сарајева веле: да је одкривена завера, склопљена у цељи, да се Сарајево ватром спали, а том би се приликом за цело отпочела сеча, — за то јамчи карактер Турака и њихов распаљен религиозни фанатизам.

Баш та околност, што немире у Турској не чине подјармљени хришћански народи, као што би се природно замислити могло с погледом на њихов положај у земљи, него сами Турци свуда немире изазивају, и што се власти немогу поуздати у војску, при повратку реда, као што се у истом телеграму из Сарајева јавља, него се захтева нова војска из Цариграда, — баш то показује, да је Турској почео откуцавати последњи час, јер ове немире изазива религиозан фанатизам, којег влада турска није у стању обуздати, ма шта покушала. У Цариграду се зна, да „староверци“ Турци, занети фанатизмом, раде на револуцији у земљи, и порта ипак то са скрштеним рукама гледа. Тај религиозни фанатизам, ако случајем каквим не буде опречен у своме даљем развитку, мора по логичним законима набујати до револуције у земљи, којој ће само доба дати други карактер, но што би јој побуде могле донети. Револуција у Турској мора имати политичан тип у данашњем времену, а исто тако и последице. По политику пак хришћанских народа у тој држави ови најновији симптоми приближења те револуције могу имати само добри последица, и „староверци“ Турци, ако поджегу револуцију, радиће само у корист тој политици. Сукоб у том случају биће страховит — то стоји. Али ће у њему морати утонути полумесец, на гробу кога ускрснуће слобода хришћанских народа. Они којих се тичу појаве у земљама турске царевине, нека не изгубе из вида струју религиозног фанатизма турског; за зрела државника то је важан фактор.

У Француској је понајважније, што се сад извесно зна да ће војска немачка према ономе, што је углављено, да посада немачка у Француској са 500.000 спадне на 150.000, за неколико дана очистити целу десну обалу Сење, што је већ почела чинити. Но то ипак Французе не занима толико, колико питање о продужењу пуновласти Тјеру, за идуће три године. Десни центрум скупштине, странка Сен-Марк Жирардена, никако не пристаје на познати предлог о продужењу пуномоћи Тјерове, наводећи против тога ове разлоге: „Ако ми дамо Тјеру пуномоћ на три године, какво јемство има скупштина да ће толико трајати? Учинити Тјера неодговорним за време његове активне службе није могуће. Тражи се дакле сретство, да се изравнају оба та предлога, а нема га. Може ли с друге стране скупштина продужити пуномоћ Тјеру на три године, кад њено трајање зависи од њене воље, и она се може сутра распустити, ако хоће? И које је сретство згодно, да се реши сукоб ако би поникао између Тјера и скупштине?“ На таке приговоре, леви центрум, од кога је предлог изишао обрати се на радикалну левицу, да са овом, без обзира на десни центрум свој предлог поднесе. Странка пак Жирарденова изјавила се, да ће помагати само у овој форми: „Тјер носи наслов председника републике. Он је одговоран. Његова власт траје неопредељено време, ако пак он хоће да се време определи, онда се узима: шест месеци после онога дана, кад Пруси сасвим оставе Француску земљу“. Тако стоји са питањем о продужењу Тјерове пуновласти, и најновији брзојав из Париза јавља, да је леви центрум решио у своме клубу, да одмах поднесе скупштини овај предлог.

Осим тога забавља се још Француска публика и са током суђења оптуженим комуналистама, изгледајући на пресуде, које ће за који дан изићи.

Из Италије само се толико јавља, да је папа јако оболео, и да му се околина нада смрти. Кардинали се већ почињу старати о избору његовог наследника и с тога се вели, да се опажа јаче кретање у околини папиној. Ко дође иза овога папе на столицу св. Петра, па ма он ко био, неће се у њега више гледати са онаким очима као до сад, јер од како нестаде папине светске власти, од тога доба он не важи више, но колико у опште вреди црквена поглавица једне вероисповести.

Сад се већ више и противници славенских народа необмањују надом, да од изравнања Хохенвартова са Чесима неће бити ништа. Листови владе мађарске на сву меру изливају свој гњев на немиле им околности, које потпомажу то изравнање; и „П. Н.“ лије свој гњев у томе, што прети, да ће Мађари и после изравнања Чесима сметње на пут стављати. „П. Л.“ опет јавља, како није већ више далеко дан кад ће Ригер постати министром за Ческу, премда и он држи као и „Дзј. Лав.“ да се Чеси неће задовољити министром својим као Пољаци што су, него ће мало дубљи концесија ту бити. Како ће се пак изравнање извести, то је још једнако тајна и то непријатељима изравнања чешког најгора невоља. Али су сви изгледи по поравнање таки, да не могу повољнији бити. Ево шта вели „Аустр. Кор.“ лист данашње бечке владе, о аудијенцији Ригеровој код цара: „Ригер, Пражак, Клам-Мартиниц били су на аудијенцији код цара, Тако јављају из Прага. И истина је. Само Њ. В. није их примило све заједно, него појединце сваког, пошто му нису дошли као депутација, него као повереници. У толико је више Њ. В. са сваким од њих могло разговарати. Биће пуни листови измишљотина о томе, шта су с царем разговарали; то наше новинарство разуме. Но ми у напред опомињемо сваког да не верује таким гласовима. Но разгледајмо саму ствар: цар прима Ригера, Ригер код цара аустријског! Од какве је то важности, увиђа свако; а особито у овај мах. Пошто су неколико месеци преговарали са првим саветом церевим за овостране земље (Цислитаву) сад их и сам цар прима. То је спољни знак, да су преговори успеха имали. Значај тога, што је цар примио те поверенике народне, још значајнијим постаје због самог имена: Ригер. То беше до сад незагатив јаз. Тај се сад загатио. Па ко да се не радује због тога. Што год су дубљи јазови и провалије, то је радоснија појава кад се загате. Угарска је то искусила и ми с њоме заједно, на нашу срећу. Како сад ова половина државе исто искуси, то ће се свуда разумети та појава. Што је право за Немце и Мађаре, држимо да је и за Чехе. Мир је опште добро.“

Ако је тај Хохенвартов лист верно тумачио ситуасију, онда „П. Л.“ може имати право, кад вели да је близу дан, кад ће Ригер постати министром, јер је то знак, да је изравнање углављено. „Нар. Л.“ пак још више утврђују ту претпоставку, јављајући као позитивну вест, да ће прва акција владе бити сазивање земаљског сабора.

РУСИЈА И СЛАВЕНИ.

Ми смо у овом листу разлагали: прво, да су Русији остали Славени, а нарочито источно-јужни Славени исто толико, ако не више потребни, него овима Русија; друго да је сад кључ европског положаја у руци Русије, јер Пруско-Немачка и Русија су довољне, да осталој Европи вагу држе, а Пруско-Немачкој бар за неко време нужнија је Русија, него овој она; треће, да би сад време било, да Русија на браник стане, да источно-јужни Славени маха добију, да се без мешања остали сила ослободе од Турске; напоследку, да је крајње време, да се јужно-источни народи противу Турске дигну, и да им Русија, баш кад би хтела, неби смела, ни непосредно ни посредно на пут стати.

Међутим руска влада тако се влада, да све већма побуђује неповерење, да и огорчење остали Славена противу себе. Тек што је прст пријатељства пружила Турској, а у Босни и Херцеговини све се већи зулуми појављују. Већ је четрдесет најзнаменитији Срба онде оковано, и у Сарајево доведено. Млада бугарска странка све се већма одтуђује од Русије, и капитулише онима, који су је пре гонили, и разтеривали. Пражка „Политика“ од пре донесе оштар чланак противу руске владе, пребацујући јој, да Пруској скут носи, да ће се од ове обманути дати, а то све зато, што се боји „федералног начела“, које би осталим Славенима, па и самим Пољацима добро дошло.

У том је смислу написана и расправа у славофилском руском листу „Беседи“, под насловом: „Неколико примедаба о пољском питању са гледишта свеславенства“. „Беседа“ пише: да је порушење пољског народа невероватно, и непожељено. То се порушење неможе ни државним, ни народним путем свршити. Уплив спољашње државне силе на прогутање једне народности другом, нема обстанка; живи пример томе је Аустрија, која се старала, а није могла да понемчи Мађаре и Славене.... Ми нећемо порицати, да кад би Русија у Пољској радила као стари тевтонски витези, и саксонске вође, да би могла пре или после, мачем и огњем у Пољској пробити пут руској народности, место пољске. Но Русија неможе тако радити, прво, што она има сама са собом толико посла, да се неможе упуштати у насилно порушење Пољске; а друго међу руском и пољском народности нема таке ненависти, да би се могле измирити само пропашћу једне од њи. Непријатељско је Русији само пољско племство: но зашто хоћете да за 10. племића упропастите 90. невини тежака, који су не једанпут изјавили своју дружбу са Русијом, и жестоку мржњу спрам своји притискача!“ Даље вели „Беседа“: Грамжење Русије за пољском народности отуђило би од ње Чехе, Словаке, Србе, Словенце, и Бугаре, јер неби ли и они од сједињења са Русијом очекивали подобну судбу! Трошна је држава, основана на насиљу, и народној искључивости.

Ето зашто ми по нашем дубоком и непоколебљивом уверењу држимо, да је боље *изгубити*, него *порусити* Пољску. У првом случају губимо свезу и уплив само на једно од славенски племена; у другом случају све ћемо од себе одбити, и набавићемо велико ликовање Немцима, који неће заузтећи се, да на своју корист употребе негодовање славенски народа спрам Русије.“ Наводећи даље, како је понемчење Пољака лакше и вероватније, јер Немци владају млого бољим моралним и материјалним средствима, вели „Беседа“ да би понемчење Пољске био за сву Русију таки удар, од кога ако и не би коначно погинули, оно изгубили би сваку могућност, да мисле о начеоништву славенском у свету. Пољска и Ческа — то су наше долме на западу; — одрони те долме па неће бити границе разливу немачке реке. Ако ми за времена не прогледамо, и не видимо пред собом „бездан,“ то не ћемо пасти у њега, но ако ми продужимо „увенчавати политичко здање,“ то бог зна, шта нас може снаћи. За сад може се једно казати: ако Немци овладају Вислом, то ће они прекорачити Буг и Нимањ, и зауставиће се тек на Двини и Припети. Сједињена Аустро-Германија, простирући се од ушћа Рајне до ушћа Дунава и Дњестра, од ушћа западне Двине до Трста, и од Белта, можда до Восфора и Дарданела, или бар до Балкана и Црне Горе, напоследку од женевског језера до Припети: та нова Германија од 80 милиона, свезана жељезницама, облађујући најбогатијим житницама Европе, (Угарском и Влашком), бољим пристаништима на немачком, балтичком, јадранском и црном мору, имајући неколико милиона игљенача, прву артилерију у свету, (сједињену пруско-аустријску, и запљењену Француску,) мађарско коњаништво и граничарске козаке, опирућа се на Алпе, Балкан и Карпате, разполажући таким финансијама, таком војничком организацијом, таким ђенералним штабом, таком интендантурском управом, таким изобиљем разноврсни стручњака, техника, чиновника и ученјака, напоследку таком масом верни и свезнајући агената и увода на све стране, где је немачки населбина, грађана, банкира, и у обште човечуљака свакога чина и стања — пријатни, без сумње, нарастиће сусед Русије!“

Но „Беседа“ се узда у „генија Славенства,“ да ће се он сачувати од кобни погрешака, које би ако не на свагда, оно за дуго помрачили његову светлу будућност.

„С. П. Вједомости,“ који иначе није пријатељ славенофилства, признаје, да у том назору славенофила има млого справедљивости. „У нас, веле „С. П. В.“, публицисте неке врсте и сад мисле, да је доста покорити себи испод ноге „разне враге и супостате, па да могу над њима господарити и владати.“

Ми смо ово навели, да покажемо, како и у Русији има људи, који држе: прво, да је и Русији потребан наслон на друге Славене; друго, да је услов томе непорушавање други Славена, а услов услову: непорушавање и сами Пољака, што смо ми давно наглашавали.

Што ми сад и опет с овим на среду изилазимо, то је то: што *изгледа* да је руска влада другим трагом пошла. Изгледа, да је цар Александар претрнуо од страха од „интернацијоналне асоцијације радина,“ те да се Бизмарку суноврат у наручија бацио, који се с њима игра и титра, као што се и са Наполеоном играо и титрао. Од страха, да Пољаци у Аустрији не развију своју народност тако, да ће ова за стожер пољске народности у Русији служити, као да цару Александру није мило, да и Ческа добије и онолико автономије, колико Пољаци за себе траже, а камо ли више. Од страха, да „црвењаци“ у Романији не овладају, или из грамзљивости за оним парчетом Бесарабије, што је Русији год. 1856 одузето, као да је цар Александар оглушио се према писки и патњи Србаља у Босни и Херцеговини, које Турци на рачун пријатељства са Русијом притискују. Игњатијев, који је између Грка и Бугара карте мешао, сад као да ни за Бугаре, ни за Грке ни абера нема, кад се Турци и спрам Бугара и Грка тако без зазора размећу.

Ово су немили појави, које осудити нама у дужност спада.

Кажу, да је приликом бављења руског цара у Варшави била жестока распра између два маршала: кнеза Барјатинског, који је за алијансију са Французком, и Берга, који је за алијансију са Немачком. Нема сумње, да је далеко већи део Руса противан алијансији Русије са Пруском, а још већма противан политици, која Русију држи у „шлепу“ Пруско-Немачке, јер отуда види највећу опасност за Русију; али је немачка странка још јака, тако јака, да и цара Александра, и дипломацију руску у рукама има.

Но ми при свему томе остајемо при уверењу: да је сад, и баш тим згодније време устанку хришћански народа у Турској, што је Русија, или се чини да је у неком пријатељству са Русијом.

Никад лепше прилике, руску владу принудити, да отворено „бој покаже.“ Ми држимо, да она ни од свог народа, ни из рачуна, неће смети, Турској противу хришћански народа у помоћ прискочити, или да

ће допустити другом, н. пр. Аустрији, да Босну, или још и Србију обкорачи.

Но ако би и учинила: тим боље! Онда ће свима источно-јужним и западним Славенима засинути мисао, која ће их све ујединити, сложити, а та је мисао: незазорно сложити се са слободним народима, да сруше самовлашће, монархију, и династију у Русији; да поврате Пољску, велико-Русе за Дњепар сузбију, међу Пољском и велико-Русијом мало-Русију ускрсну, и тим начином да и своју самосталност и слободу ујамче.

Да је то можно, то нам и горња „Беседа“ каже; Фађејев је сам бојиште између запада и Русије означио између Сана и Буга, куда га и један војничко-политички списатељ у јунским чланцима у „П. Лојду“ премешта, и ако тај бој буде пре, него што се хришћански народи у Турској ослободе, то нема сумње, да би и онда несретно по Русију испао, ако Србија и Бугарска не буде у стању, један део непријатеља у запту држати, а не камо ли ако западним, па још и јужно-источним Славенима пад Романовске Русије буде равнодушан, или још и добро дошао.

Време је, да једанпут и ми Русији, ако упи има, рекнемо: да недржимо, да нам је обстанак Велике Русије, каква је, за сваку цену, и онда на души, ако је то са сметњом ослобођења наше браће на истоку скопчано. Истина говори се, да кад би Русија пала, и други би Славени пропали; но то се само тако каже; у ствари пак није тако. Племена од 80. милијона, која при том више од половине Европе заузимају, и наслањају се на део Азије, који је безопасан, непропадају лако, нарочито данас, где образованост све више и више постаје обштим благом свију народа. У историји мало има таког пада, као што га је сад Французка претрпила, и зато опет није пропао, нити ће пропасти французки народ; цропала је Наполеонска, и по свој прилици у обште монархијска система; народ је остао, и подићи ће се опет из понора свога. Тако и у Русији пропао би само дом Романов, аристократија, система, народ би остао, и још боље процветао, него данас. Нема ли и сами Руса, и то у великом броју, који и сами спасење свог народа очекују од потреса, и неби за несрећу народа сматрали, да се династија сруши, шта више да се Русија сведе на границе народности своје, јер династија оно исто средство, које употребљава за притискивање Пољака, војску, лажни патријотизам и сваковрсне предрасуде, употребљује и на притискивање самог руског народа.

Дакле на страну са предрасудом, и страом, да би са каквом победом данашње Русије скопчан био и пад славенски, да и самог руског народа; пре би то послужило на препорођај самог руског народа.

Ово је наш одзив на глас: где се каже: да ће Русија, ако Турска поседне Романију, а Аустро-Угарска Србију, посести део Бесарабије, који јој је 1856. одузет, и који ће толико значити, као да Русија под тим условом неби ништа против имала, ако би ко Србију посео. Руска влада треба да зна, да смо ми Срби скоро једини од остали Славена, који се противе томе, да Аустрија задобије Босну и Херцеговину, а тим посредно, а после и непосредно Србију и Херцеговину; да осталим јужним Славенима у Аустрији, па и самим западним Славенима то неби неправо било, особито ако би том предходило, или следовало, да Аустрија и славенску боју на себе прими; но треба и то да зна, да ако Срби или немаром Русије зајиста жртва и плен Аустрије постану, или кабинетском политиком Русије и шуровањем са непријатељима ербског и бугарског народа на истоку принуђени буду, у другим, осталим јужним и западним Славенима угоднијим комбинацијама ма и привремено чвршћи наслон тражити, да су онда широм, са запада, југа и истока, врата отворена политици, која ће не толико руски народ, колико данашњу званичну Русију поколебати.

Србима пак опет и опет кажемо: да је крајње време, да се оружија лате, па да полумесецу у Европи крај учине. Сад, кад се Русија чини у пријатељству са портом — сад је најзгодније време. И ми с ове стране имамо дужност, а и право, нашој браћи у старој отачбини на помоћи бити, јер су наши предци под тим, од предака династије припознатим условом овамо гомилом и оружијем преселили се, да одавде ослободе своју стару отачбину; сад ако се и неће народ одавде у своју стару постојбину селити, али према својој браћи остаје им дужност, а према овој монархији право, да од своје стране све учине, што је без пренебрежења овдешњи дужности могуће, да својој браћи припомогну.

Дакле Србијо, и Црна-Горо — развијајте заставе своје; под њи ће се скупити цело Србство, да покаје Косово!

Напред! Тако вам Бог помогао. Недајте, да Турчин окива најчеститију браћу нашу у Босни и Херцеговини.

На страну са свачим другим за неко време. Исток и југ нека постану оружницом; штогод имамо: имање, живот, све положимо на олтар ослобођења народа нашег од турског робства.

По свему Србству и јужном Славенству нека се заори глас: Слободу браће, или јуначку смрт!

СРПСКО-НАРОДНИ САБОР.

Седница држана 26. јула 1871.

Председник отвара седницу у 10 часова пре подне и позива перовођу, да прочита записник прошле седнице.

Др. Бранко Стевановић чита записник. — Одостоверава се.

Прота Чуповић подноси молбу одбора парохије Субоцке, да им парохија и на даље у јединству остане. — Петиц. одбору.

Иса Павловић подноси следећи од 17. чланова потписани предлог: Нека сл. сабор закључи, да се све нерешене петиције уступе саборском одбору, да их по нужди и потреби реши. — Ставиће се у своје време на дневни ред.

Лука Дожудић подноси овај предлог: Пошто на темељу превишњег решкрипта од 10. авг. 1868. I. В. §. 27. ad. b. има, на име верозаконског приноса из темишварске вршачке и бачке епархије по 4 н., из архидијецезе 3 н., из будимске и пакрачке 2 н., из горњо-карловачке по 1 н. од главе у неприкосновени фонд годишње утицати;

пошто би с тога, обзиром на број налазећих се у епархијама глава, од 1. јануара 1869 као дан ускрснућа самоуправе наше, и као дан кад је рескрипт у живот ступио пак до првог јула 1871. имало у речени фонд из тих епархија на име верозаконског прихода 78.719 ф. 14 н. утећи;

пошто од те суме по гласу дотичних рачуна није више до првог 1871 год. од 15.078 фр. 65 н. уплаћено;

пошто по томе још грдна свота од 63.650 фр. 49 н. на дугу код појединих општина стоји;

пошто дуг тај од дана на дан све то већма не уплаћивањем растећи на велику штету поменутог негда бившег неприкосновеног, а од неког времена нарочито пак од времена нашег саборисања прикосновеног фонда служи;

пошто ће се погледом на неке од славног сабора донесене закључке, фонд тај у скором времену још и даље крњити морати;

пошто у најстрожију дужност сабора нарочито овог, који фонд тај прикосновеним учини спада побринути се: како би фонд тај до свога новца у суми од 63.640 ф. 40 н. што скорије доћи могао; и пошто се ако се то не учини лако бојати да ће цела та машина још у самом почетку живота свога новога запети и заостати;

то сам слободан предложити да славни сабор изволи још за трајања ових седница један одбор од пет лица определити, који ће нужне мере сабору овом предложити како да се не само упитни на дугу стојећи новац час пре у касу неприкосновеног фонда утера, — него како да се у будуће толикој рештанцији на пут стане и законом доскочи како би на главу порезана крајцара уредно у касу текла.

Пошто овај предлог подпомаже довољан број чланова, ставиће се у своје време на дневни ред.

Пошто се на дневни ред прешло, разлаже известилац школ. одбора Васа Ђурђевић предрачун, који се има подмирити из срп. нар. клирик. фонда за год. 1871—2. и предлаже, да се за основ специјалне дебате усвоји.

А. Секулић предлаже: да се стање свог новчаног фонда извиди и спрам доходка прорачун састави за све потребе за све оно време, док се опет сабор не састане. — Предложени предрачун усваја се за основ специјалне расправе.

Извест. шк. одбора *Васа Ђурђевић* чита наслов: Предрачун, који се има подмирити из срп. нар. клирик. фонда за год. 1871—2.

Кречаревић подноси исправак: да изостане „за год. 1871—2.“ него да дође „до даљег саборског закључења.“

Иса Павловић подноси исправак: место речи „за год. 1871—2.“ да се каже „почињући од године 1871—2.“

Панта Поповић подноси исправак: „Предрачун, који се има подмирити из срп. нар. фонда почев од г. 1871. до даље наредбе саборске.“

Др. Бранко Стевановић предлаже: да се наслов одржи, а да се уједно изашље одбор, који ће нормални прорачун израдити и сабору у своје време поднети.

Прота Бранковић подноси исправак: „Који се има у смислу донесених саборских закључака подмирити из срп. нар. клирик. фонда за год. 1871—2.“

Др. Ника Максимовић предлаже, да се о наслову онда решење донесе, кад се цео предрачун расправи и утврди. — Прима се предлог дра Максимовића.

Извест. школ. одбора *Васа Ђурђевић* чита: I. Нар. школ. савет. 1. Попутнине и дневнице 1240 фор. 2. Штампање наредаба 300 фор. Укупно 1540 фор. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: II. *Школски референти:*

1. Плате: а) главног референта 2000, б) три епарх. реф. по 1200 фор. 3600. Укупно 5600. —

2. Станарина: а) главног референта 300 фор. б) три епарх. реф. по 200 фор. 600 фор. — Укупно 900 фор.

3. Попутнина: а) главног референта 400 фор. б) три епар. рефер. по 300 фор. 900 ф. — Укупно 1300 фор. — Укупно 7800 фор. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: III. *Богословско училиште.*

1. Плата двојици професора по 315 ф. — Укупно 630 фор.

Прота Беговић подноси исправак: На III. у предрачуну да се стави место „богословско училиште:“

А.) Сремско карловачко: 1. Плата двојици професора по 315 фор.

Б.) Привремено плаштанско: 1. Плата првога професора 420 фор. 2. Плата другог професора 315 форинти.

Прота Чуповић подноси исправак:

В.) Пакрачко: плата двојици професора по 315 фор. — Прима се одборски предлог са исправцима проте Беговића и проте Чуповића.

Еп. Николајевић подноси исправак: На III. ставку на В.) тек. бр. 2.: за стан клирикални у Плашком још за једну годину 60 фор. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: IV. *Гимназије.*

1. Припомоћ новосадској гимназији 5000 фор.

2. Припомоћ карловачкој гимназији 5000 фор. — Укупно 10.000 фор.

Кречаревић подноси овај предлог: да се код ове ставке IV. закључи (salvo jure) без повреде оног у рескрипту под III. §. 92. а такођер и у саб. закључењу 23. јула 1871. број 1331. и 1332. гимназији осигурано право.

Ст. В. Поповић ставља овај предлог за одлуку: да се поред уређења свote у предрачуну за карловачку гимназију дозволи и према исказаној потреби нужни сувишак но с додатком, да се место управитеља гимназије попуни испитаним професором и да се плате професора супленатa изравнају са платама професора супленатa на новосадској гимназији и да се системише место редовног катихете и исто тако да се за новосадску гимназију поред одређене свote у предрачуну дозволи према исказаној потреби и нуждни сувишак.

А. Сандић подноси исправак: За гимназију новосадску 5000 фор. за гимназију карловачку 5000 фор. да дође „или колико дотични патронати искажу у смислу лањског закључка у овој ствари.“

По свршеној дебати повуче Кречаревић свој исправак натраг и пошто се при гласању исправак посланика Сандића неприми и затим реши, да се гласа о целом предлогу Ст. В. Поповића — прима се предлог одборски и предлог Ст. В. Поповића.

Васа Ђурђевић чита: V. *учитељишта.*

1. Сомборско учитељиште.

А. плате:

а.) Четворици професора по 1000 ф.	—	4000 фор.
б.) Помоћника — — — — — —		360 „
в.) Учитељице — — — — —		500 „
г.) Повишица проф. Вукићевићу	—	300 „
д.) Додатак управитељу — — —		200 „
е.) Послужитељу — — — — —		200 „
	Укупно	5560 фор.

Б. станарина:

а.) Четворици професора по 100 ф.	—	400 фор.
В. Учевна средства — — — —		200 „
Г. Огрев — — — — — —		260 „
Д. Писарница — — — — —		60 „
	Укупно	920 фор.

Кад се од ове sub 1. укупно узете своте од 6.480 фор. одбије свота 2917 што сомборско учитељиште добива из различитих фондова, остаје за издавање још 3563 фор.

Ст. В. Поповић ставља исправак: б.) помоћника 800 фор. иза В.: за набавку физикалних апарата 600 ф.

Прота *Бранковић* ставља исправак: за набавку музикалних средстава 600 ф. — Прима се предлог одборски са исправцима Ст. В. Поповића и проте Бранковића.

Васа Ђурђевић чита: 2. пакрачко учитељиште.

А. плате:

а.) Двојици професора по 800 фор.	—	1600 фор.
б.) Катихета — — — — — —		180 „
в.) Додатак управитељу — — —		100 „
г.) Послужитељу — — — — —		80 „
	Укупно	1960 фор.

Б. станарина:

а.) Два професора по 80 фор.	— —	160 фор.
В. Учевна средства — — —		500 „
Г. Огрев — — — — — —		70 „
Д. Писарница — — — —		50 „
	Укупно	780 фор.
	Укупно	2740 фор.

Прима се.

Васа Ђурђевић чита: VI. *више женске школе.*

1. у Панчеву.

А. плате:

а.) 1 професора — — — — —		800 фор.
б.) Помоћника — — — — — —		600 „
в.) Учитељице — — — — — —		600 „

ПОДЛИСТАК.

МАЦИНИ О КОМУНИ.

(Свршетак.)

Из породице се исторички разавила комуна, зашто је дакле неби усвојили? Зар не опажате баш у опом, што се из породице развија комуна, из комуне народност, из усамљене народности идеја за конфедерацијом народности, — зар не опажате у том развитку, који се на свачему огледа, вршење оног закона који вас упућује да склапате *све пространије, све веће асоцијације?* Ви велите даље, ако осећате потребу да земљак са својим земљаком ступи у братску заједницу, ви ћете и у нашем организму остати они исти. Не, никако не ћете! Иште се ту *једнако морално васпитање и истоветни закони*, па да се може пренети од колена на колено оно свето братство, које је мало по мало сазревало а склопљено зарад опште цељи; а они тамо васпитање и законодавство дају у руке свакој појединој комуни. Поверите васпитање и законодавство приликама које скоро у девет хиљада комуна подлеже упливу час напредњака, час назадњака, час унијониста, час федералиста, сад упливу људи који верују у бога и у бесамртност душе, за тим материјалиста или клерикалних католика, па ћете видети, како су после једног човечијег века оживели сви они незнатни локални интереси, имена „отаџбина“ нестало, опет се породиле средњевековне грађанске заједице и како Италија једва животари онај кукавни, јадни живот, јер је ода свуд скучен, без средства и пута који води великом политичком, душевном и икономском развитку. „Интернасијоналин“ принцип мора неизбежно довести анархију и немоћ.

Одрицати се сваке личне својине значи одрицати се сваке друге побуде за производњу (продукцију), осим потребе за живот. Ако је својина плод рада, онда се у њој огледа радња тела, организма, као што се у мисли огледа рад ума; она је видован знак да радимо на преображењу материјалног света, као што су наше мисли, наше право да нам савест буде слободна и не повређена, знак да радимо на преображењу моралног света. Ко ради и производи има права да сабира плод свога рада; ту је основ праву на својину.

И ако неједнакост постаје од већег или мањег пословања, оно је та материјална неједнакост залога моралној једнакости, след оног основног правила: колико радиш онолико ће ти се и рад наградити, колико заслужиш онолико ћеш имати.

Мора се за тим ићи, да се ствари тако уреде како својина не би могла постати монопол него само да се радом стиче, тако уреде, да закони колико се тичу садашњости мало по мало уклоне оно све силније концентровање својине у руке њих неколицине, и да сваки праведни начин употреби да се та једнакост изравна.

Али укидање личне својине а постављање опште уништиће свако подстицање на рад, ступаће сваки нагон да се што већма дигне цена продуктивној вредности својине поправкама и разумним уређењем будућих производа; они ће утући индивидуалну слободу рада и по што управу над свом својином повере таким људма као репрезентантима државе, који су наклоњенији егојизму, обмани и самовољи него ли авторитету, они ће опет све грађане само под другим именом подврћи оној надничарској системи, на чије би место ми временом могли поставити асоцијацију; они ће на послетку широм врата отворити свима оним невољама рад којих се данаске тужите на ону неколицину капиталиста.

Општа својина представља први стадијум у икономском животу, где се човечанско друштво у свом детињском добу још не беше отргло из окова патријархалне системе у породици.

Данашњим је даном имаде још у руских општина, па и ту се журе раденици који су се пре неколико година ропства опростили (еманциповали) да што пре дођу до личне својине.

Не ћу се даље бавити тим неблагодарним испитивањем. Ове неколике споменуте тачке, мислим, морају вам бити довољна грађа да можете пресудити, е да ли вам „интернасијонала“ може донети спаса или не може. Не! За љубав таким понудама не ћете ви напустити стазу којом сте до селе корачали, и мени ће срцу годити ако с вама до последњег часа по њој ускорачам.

Ако међу нашим варошима и једне имаде у којој је „интернасијонала“ нашла себи присталица, то је она (није ми требе именовати је) у којој раденичка класа ћути као заливена и клони се сваког напредног покрета као страшила.

Када прођете кроз светске догађаје па наиђете на идеје које су се у првој историјској перијоди родиле, с њом упоредо ишле из епохе у епоху, и ма да су се непрестанце мењале да су опет оне исте остале, — идеје што се од друштва не одељују и што су снажније него и какав преврат, који је поништио друге идеје што су владале у једном јединoм народу или једној јединој епохи, па када се онда у најслађим тренутцима љубави, светог бола, одушевљења за оно што је лепо сами себи повратите, па туде наиђете на склад тих идеја што сте их од хиљаде година наследили: то су онда идеје истините и урођене човештву, за чијим се напретком оне морају повијати. Ви их можете, ви треба да их дотерате, разбистрите, да им развитак и порабу поправите, а не да их уништите. Бог, бесамртност живота, отаџбина, дужност, морални закон, који је једино што је суверено, породица, својина, слобода и асоцијација, — то се све ту разумева.

Што сте жртвама себи заслуге стекли, што нисте грамзили за тим, да ваш ред (класа) заузме туђе место, него да са свима упоредо корачате, што нисте зарад тежње за материјалним уживањем ишли за променом вашег икономског положаја, него због тога да себе морално и душевно облагородите, с тога имате право да захтевате за се отаџбину од слободних и једнаких људи, где ћете се заједнички с вашом браћом васпитавати, заједнички вршити право гласања да земљу унапредите, где ћете имати заједничко оружје да њим браните част и величину отачбине, нужна средства за живљење слободна од посредног и непосредног данка, слободу рада и припомоћ да можете, у случају кад не би имали шта да радите или кад због болести неби могли радити, лако наћи вере на ваш труд, да можете садашњу надничарску систему мало по мало

г.) Управа — — — — — — — 100 „
д.) Катихета — — — — — — 180 „

Укупно 2280 фор.

Б. станарина:

а.) Професора — — — — — — 80 фор.
б.) Учитељице — — — — — — 60 „

Укупно 140 фор.
Укупно 2420 фор.

Прима се.

Васа Ђурђевић чита: V, 2. у Новом Саду.

А. плате.

а.) 1. професора — — — — — — 800 фор.
б.) Помоћника — — — — — — 600 „
в.) Учитељице — — — — — — 600 „
г.) Управа — — — — — — — 100 „
д.) Катихета — — — — — — 180 „

Укупно 2280 фор.

Б. станарина:

а.) Професора — — — — — — 80 „
б.) Учитељице — — — — — — 60 „

Укупно 140 фор.
Укупно 2420 фор.

Прима се.

Васа Ђурђевић чита: VII. *стипендије.*

1.) Четир за проф. богосл. по 1000 ф. — 4000 фор.
2.) „ „ „ учит. по 1000 ф. — 4000 „
3.) 10 стипенд. при учит. сомб. по 80 ф. 800 „
4.) 15 „ „ „ пакр. по 80 ф. 1200 „
5.) 15 „ „ „ горњо-карл. по 80 ф. 1200 „

Укупно 11200 пор.

Ст. В. Поповић подноси исправак:

3.) 20 стипендија при учитељишту сомборском по — — — — — 80 фор.
4.) 20 стипендија при учитељишту пакрачком по — — — — — 80 „
5.) 20 стипендија при учитељишту горњо-карлов. по — — — — 80 „

Прима се предлог одборски.

Васа Ђурђевић чита: VIII. *издавање школских књига.*

1. На штампу учевних књиха за осн. и сред. школе 2000 фор.

Ст. В. Поповић подноси исправак: 1.) На исплату учевних књига за основне и средње школе 5000 фор. — Прима се предлог одборски.

Васа Ђурђевић чита: IX. *конзисторије.*

1. плате:

а.) За 7 конз. бележника по 600 ф. — 4200 фор.
б.) За 7 фишкала по 300 фор. — — 2100 „

Укупно 6300 фор.

Еп. *Николајевић* подноси исправак:

в.) Канцеларске потребе по 300 фор.
г.) За 7 писара по 300 ф. а. вр. — Свега 2100 ф. — Прима се предлог одборски са исправком еп. Николајевића.

Васа Ђурђевић чита: Кад се овој своти од 52153 дода свота са 1928 што се има издати из клирикалног фонда у име управе; и даље свота са 4000 која у име пореза отпада на клирикални фонд, *износи предрачун у свему* 58081 фор.

Др. Касапиновић предлаже, да се све ово из предрачуна изостави. — Прима се. — Затим се прочита наслов, који гласи: „Предрачун, који се има подмирити из срп. нар. клирикалног фонда за год. 187$^1/_2$,“ — као и овамо односећи се исправци посл. Исе Павловића, Панте Поповића, дра Бранка Стевановића и проте Бранковића.

Васа Ђурђевић предлаже, да наслов гласи: Предрачун за црквене и просветне потребе, које се имају подмирити из срп. нар. клирикалног фонда за год. 187$^1/_2$. Пошто посланици др. Стевановић, прота Бранковић и Иса Павловић своје исправке натраг повуку, прима се наслов по предлогу В. Ђурђевића.

Васа Ђурђевић чита предлог Ст. В. Поповића: да још ових седница саборски школски одбор просветни прорачун склопи и сабору на расправу поднесе. — Предлог одборски: решено са предрачуном и с тога ставља се међу саборске списе. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: Гимназијални куратори гимназије карловачке моле за школ. год. 187$^1/_2$ већу припомоћ са 1326 ф. него прошле године. — Предлог одборски: решено при предрачуну, с тога се ставља међу саб. списе. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: Патронат вел. гимназије у Н. Саду моли за набаву нуждних школ. књига припомоћ од 1000 ф. из нар. фонда. — Предлог одборски: Пошто је на издавање школ. књига у предрачуну обзир узет, ставља се ова молба међу саборске списе. — Прима се.

Васа Ђурђевић чита: Скупштина срп. нар. учитеља држана месеца априла у Н. Саду моли, да би сабор изволео ма из ког на расположењу му стојећег избора одредити 1000 ф. да се том свотом подпомогну 20 срп. нар. учитеља, да могу у течају месеца августа поћи на прву хрватску општу учитељску скупштину у Загреб. — Предлог одборски: пошто за такова изасланства у овај мах недосежу сабору на расположење стојећи извори, одбор предлаже, да се молбенице учитељске скупштине држане априла 1871. у Н. Саду стави у писмохрану сабора.

Ст. В. Поповић ставља овај протупредлог; да се из клирикалног нар. фонда изда 1000 фор. двадесеторици нар. учитеља сваком по 50 фор. у име припомоћи, да могу походити прву хрватску општу учитељску скупштину у Загребу.

У име тога упућује се и опуномоћава се шк. одбор, да из разних крајева избере 20 срп. нар. учитеља, којима ће се горња припомоћ дати. — А управа срп. нар. фондова има одма, чим јој се достави имена изабраних 20 учитеља истима припомоћ од 50 ф. доставити. — Предлог одборски прима се.

Председник закључи седницу у 1 час по подне, и изјављује, да ће идућу седницу својим начином заказати.

ДОПИСИ.

... — **У Карловцима** 29. јула. — Совершишасја! — Оно, што је изборна мањина саборска назирала, ал чега се није бојала, оно, чега се изборна већина бојала, ал као да није ни назирала, то се збиља догодило: круна неда, да сабор бира патријарха, — сабор је избор одгодио. Предлог за одгоду у толико се примако становишту изборне мањине, што се тиме уклонила опасност, да сабор у *таком* питању као што је избор митрополита, дође у сукоб са круном; те да на то потроши отпорну снагу, која би јој требала за *важније*, за *установне* сукобе. Наравно, да је сабор мого завршити свој рад и без те галибе; тим пре, што је изборна већина својим предлогом заиста напустила начело и латила се маневрисања, а у том елементу нити се родила нит је одрасла, те је могла знати, да је у њему слабија од владе, која у том зраку и живи. Због тога је била озбиљна опасност, да ће се негдања народна странка на сабору поцепати; негдања, велим, јер негдања противна, калуђерска, сад се тако збегла, да се не може ни назвати странком, те је можда тиме побудила у милостивим елементима народне странке сажаљење, којим као да се пошло на то, да се склопи једна нова *умерена народна* странка, која би се истим правом с друге стране могла назвати и *умереном калуђерском.* Но та опасност као да је сад опет легла; заслуга томе припада — угарској влади. Она је својим преким поступком народну странку опет учврстила те тиме и у народу отпорну снагу разбудила, ову тим већма, што је у нашег народа за сад још више свести за обредна, за парадна, него за установна, за стварна питања. У народу се то већ опажа: и они, који су били са саборском мањином против избора, роптају сад против те мањине, што је са већином гласала за одлагање избора. Мањина се брани, као што сам горе разложио, ал бадава! Panem et circenses! У свакој публици је јача странка, што воли параду и клопот.

Јуче је сабор одобрио српском народном позоришту годишњу помоћ од 3000 фор. на три године, ал тек — са 30 и неколико против 20 и толико гласова! Међу овима било је и неколико крајишника, који су са *покрајинског* гледишта гласали против помоћи. На разумевање да позориште није покрајински, већ *општи* народни завод, рече један горњо-крајишки посланик: „Ми не разумемо, ал ако хоћете, да разумемо, дајте нам више школа.“ Досетка је значајна, ал је ипак у нечему — шијачка: Јер по Костићевом исправку на Суботићев предлог, по коме би се помоћ имала издати из доходака српски нар. фондова и црквено-нар. добара, у колико претече преко прорачуна за црквене и школске потребе, по томе нема никакве опасности, да ће се тим штогод откинути од школе. И по тој дебати се могло опазити, да је крајне време — одмору.

Беч 28. јула. Данашња „Политика“ донесе допис из Пеште од 22. о. м. који вам достављам, јер мислим да је вредно да га и „заставини“ читаоци прочитају.

Овако се вели у допису.

„У данашњем „П. Л.“ изађе уводни чланак који је очевидно инспирован ако не баш фабрикован у самом „презбирову.“ У њему се напада за закључак народног сабора у Карловцима по ком се има 27. о. м. предузети избор митрополита. Писац мисли да тај избор и ако се предузме не може ништа вредити 1. за то што се не предузима на основу каквог штатута који има законску силу, него на основу простог законског нацрта, 2. за то што га предузима тело које није позвано да изврши таки акат. Истина не може се порицати да поднесено устројство срп. народног сабора није добило нужну највишу потврду, него је пита више и преговорено против неких тачака, те је с тога враћено сабору да га према тим примедбама још једном претресе, и ако није истина што писац споменутог чланка наводи, т. ј. да је приговорено и против начина у бирању, — то се и пак из тога што се уређење повраћа због приговора на поједине тачке у њему не може изводити то, да се тачке против којих се није ништа рекло могу сматрати као потврђене, тим мање може тога бити, што су приговорене тачке само узгред побројене, а цело се устројство на преинаку враћа због „опасних тенденција“ и због тога што у њему веје „дух који иде против цркве.“ Но због тога избор још не мора бити ништав. Прво начин како ће се бирати — то је така ствар, која ама баш са свим спада у унутрашњу сферу автономије, тако да се за то не мора ни искати потврда; после није ништа особито да се „sub spe rati“ бира на основу правила коме потврда тако исто може доћи и пре самог избора као и после, а може пасти баш и у исто време.

Што се тиче питања да ли има садашњи избор право бирати, ту је писац са свим на рђавом путу ако мисли да нема тог права. Кад је писац тврдио да сабор има чисто вид конституанте, а не изборног сабора, то мора да је имао на уму наредбе IX-ог зак. чланка од год. 1868.; али не осврћући се на то да је наша црквено-народна автономија и право да држимо саборе много старија и да државна власт не имаде право путем законодавства или извршне власти одређивати карактер црквено-народним органима у кругу њихове радње, то се опет мора узети у обзир да и сам §. 7. споменутог закона наређује: „да је *прва и прва* задаћа сабора, да сачини устројство сабора,“ а то је сабор од своје стране и учинио по што је на ново већао о повраћеном устројству и поднео га на потврду. Друге задаће, па по томе и попуњење митрополитске столице која се међу тим упразнила, нису искључене. Наша повесница не зна ни за какве засебне расправне и изборне саборе, и сабор од 1790. год. није био сазван да бира митрополита, па га је опета за то бирао, јер је међу тим остала празна митрополитска столица.

Толико о самој ствари. Сад долази писац на мотиве том „незаконитом“ поступку сабора, па их изводи тобоже из ривалитета међу Милетићем и Суботићем.

Како „П. Л.“ ни једну прилику не пропушта да exprofehso не задре за Милетића и како људима од „П. Л.“ багре основи излазе пред очи све у облику „печенака“ и „ишћара,“ то писац „Лојдовог“ чланка по пословици: „свако по себи суди“ не може друкчије да си растумачи појав да „Застава,“ наравно из других узрока него „П. Л.,“ пледира за одгађање избора, него да то бива с тога што је „мученик“ у Вацу наћушио печенку па за рана приметио како хоће други да му је испред носа отме.“

Али „Заставино“ начело у том питању није истакнуто данаске, него још пре неколико година, пре избора патријарха Маширевића, када је начело народне странке било: „Најпре коначно уређење и уређење свију црквено-народних ствари и установа, па онда избор митрополита“. Па и размер између њих 42, који су гласали за избор и њих 20, који су гласали за одгађање избора не значи никако начелно цепање народне странке или размер између „умерењака“ и „радикалаца“, као што се вели у „Н. сл. Преси“ у бр. од 22. јула о. г., јер је баш у групи оне 42 било више најискренијих пријатеља шефу „Заставином“; него један део мишљаше да је уз таког кандидата за митрополита као што је владика Стојковић и то доста, ако се реформе само у сабору донесу а закључци ма и не били још потврђени. Но опоненти би добро урадили, када би се од гласања уздржали или бар „несуно“ гласали ако се не би испунио ма један услов који мора ићи пред избором, особито ако се не би закључило да се упражњене јепископије не попуњују пре него што се потврди устројство сабора и редукција јепископија.

Но вратимо се „П. Л.“ Што писац чланка тако далеко иде па вели: „Нека он (владика Стојковић) размисли да ће она круна којом мисли да украси последње дане дане свога живота изгубити своју вредност оног тренутка, кад се ње маши да је *прекршајем закона и вероломством свом краљу* мете себи на главу“ — то је само један од оних маневара, којим се наши противници служе да нашкоде нашој народној ствари сваким кораком; они се на име служе величаством краљевим као огртачем, *да могу говорити о туђем вероломству — они, чија су дела читав низ од самих вероломстава.* То неће заплашити нити сабор, нити владику Стојковића, и ко прими таку „круну“ из руку народних представника, тај не треба да се поплаши испред краља — јер надамо се да је и круна већ увидела, да њено поверење више заслужују људи који на државном и црквеном пољу уживају поверење народа, него они наметути à la Маширевић, Раух и др.

Кад „П. Л. завршује чланак опомињући владу, то ћемо и ми тако да урадимо, па јој велимо; нека се сети изреке: да се држава одржава оним истим врлинама, којима је зачета и одржавана. Било је времена кад су храброст и пожртвовање на ратиштима одржали угарску државу, и када су се Мађари и Срби у савезу надметали у тим врлинама — али, та опасна времена нису још прошла, а с оним братством Мађара и Срба у оружју канда је на чисто. Мађари су се канда постарали за друкчије савезнике, за свакојаке индустријске витезове, за елементе који незнају ни за „отаџбину“, ни за „народност“, којима је „новац“ све и сва; нека се влада добро узме на ум, те да се неда за таким сребролубивим и властољубивим лисцима било у правом или лажном облику поводити путем, који ничему другом не води него добу Андрије II. у оном облику које садашњем времену приличи.“

СЛОВЕНСКЕ ЗЕМЉЕ.

РУСИЈА. **(Повратак политичких емиграната.)** Званичне новине доносе овај царев указ што се тиче повратка политичких емиграната.

„Сви политички емигранти из краљевине Пољске, из северозападних и југозападних провинција, који су накани вратити се у Русију, имају се подврћи наредби која је у том погледу издана после устанка од год. 1830. и то тако да се сваки онај, који је напустио државу а није му то допуштено било, има при својевољном повратку подврћи истрази компетентне власти. Дотичне пресуде имају се поднети цару који ће пресудити о судби оптужених.“

СТРАНЕ ЗЕМЉЕ.

ТУРСКА. **(Немири у Јепиру.)** Вандереру пишу:

„Епидемично се појављују незадовољства хришћана на балканском полуотоку. Док у Скадру пушке пуцају, док се у Херцеговини племена туже на насиља и у брда скупљају, дижу се такођер и Јепироти да се неправде и насиља отресу. У Јанини изјавише сви хришћани намеснику, да они сада позив на оружје неће одбацити, али ће искати, да се неправде одлучно уклоне, иначе ће допустити, да се јатагани разговарају. Мухамеданци у сваким појединим случајевима имају првенство. Терети за обе вере нису подједнако раздељени; казна не постиже правоверног, ако Хришћана убије, напротив раја бива само због неосноване потворе затворена, мучена и убијана. Дућани бивају често од познатих турских ајдука поробљени, који остају некажњени, јер на једна врата од тавнице уђу а на друга напоље изађу. На Мухамеданца неможе се Хришћанин тужити, јер његова сведоџба никад није уважена а Мухамеданац неће ништа казати зло на свога једноверника. Ове и сличне тужбе, које су сасвим основане, често су порти поднашане, без да их је ова и прегледала. Сада је раја озбиљнија, и ако ће се власти њиховог досадањег начина управе држати, то ће само рат томе стању крај учинити. Узалуд су све слутње, да Турци неће мачем и топови на тако праведне тужбе одговорити. Намесник је телеграфисао у Цариград за помоћ и одмах су 4 батаљона низама из Валона к њему послата; али о обзиру на праведне тужбе још нема ни гласа. Тако терају рају до очајања и устанка. Јанина је још мирна, јер су сви дућани позатварани; ако дође војска — онда ће нам пред очима стајати велики покољ. —

ФРАНЦУСКА. **(Комунистичке демонстрације.)** Још „заступници поретка“ и не дођоше са свим к себи од страха што им зададе последњи комуналистички устанак, а ево опет им се почиње туштити над главама. О новим комунистичким демонстрацијама пишу из Париза од 22. о. м.

„Јуче у вече била је комунистичка демонстрација у предграђу Латину око 300 људи ишли су по реченом предграђу и викали: „Живела комуна!“ Полиција се ту умеша и много позатвара. У Блоу била је такође комунистичка демонстрација. Гомила од 600 људи ишла је за трубачем који је давао знак војницима да иду на ноћиште и викала је: „Живела комуна!“

ПОВИ САД, 31. јула. Јуче се сабор одгодио на неизвесно време. Прекјуче је поднео даљски одбор свој предлог на извештај саборског повереника Петра Чарнојевића. Одбор је предлагао, да се на даљском властелинству ништа не издаје осим јавне лицитације ил' понуде. Примљен је предлог дра Костића, по коме се „оставља пуномоћ поверенику у својој важности док управа нар. добара не почне свој рад ил' до даље наредбе саборске; дан и начин предаје означиће управа; повереник ће по том поднети коначни извештај сабору.“ — Прочитана је представка ради одобрења устројства и споменица рад избора митрополита; одобрена прва с малом изменом, друга сасвим. Јуче је претресен одборски предлог о стечајном испиту, прочитана представка за школски закон. Предлог Ј. Бошковића, да се владичанска столица из Плашкога премести у Горњи Карловац, упућен је епархијској скупштини. — Напослетку је завршио председник овај саборски састанак лепом и скромном опроштајном беседом. Предлог дра Ст. Павловића да се председнику изјави записничка захвала, а администратору патријаршије поверење, примљен је једнодушним „живио!“ —

НОВИЈЕ.

Праг 28. јула. „Народ. листи“ јављају: Прва ће се акција покренути сазивом земаљског сабора. Гроф Клам Мартиниц је покретач идеје изравнања.

заменити системом слободне асоцијације која се оснива на оном правилу да се рад и капитал имају спојити у једној руци.

Држите се чврсто тог програма, немојте се делити од програма ваше браће, која се признајући та ваша права труде да прокрче пута таковим установама, које и они сами припознају и бранити их могу. Ко вас на друго што позива, тај вам никад не поможе.

Изображавајте се и учите се колико вам год ваше силе то допуштају, немојте никада делити вашу судбину од отаџбинине, него се придружујте сваком подузећу коме је главна смер слобода и величина ваше отаџбине. Множите ваше асоцијације и где год само иде увлачите у њих индустријског раденика са земљедељцем, варош и село, све заједно. Оснивајте чешће друштва за потрошарину која ће с вама делати, и уздајте се у будућност.

Али се и компактно уједињујте, раме уз раме и уређујте се као каква војска. До селе још нисте то радили. Ваше су дружине заједничким тенденцијама морално скопчане једна с другом, али је увек сваки говорио у своје име, нико још не може у име целе раденичке класе пустити гласа свој земљи на видику, нико јој још не мога касти ваше потребе и жеље, још не може ни један одлучно рећи: „Ово хоће талијански раденици, а ово не ће“. Ви имате општу мету, али не радите сви на један начин. Без братског уједињења, без стожера, нити можете сазнати за снагу што лежи у вама, нити је можете на другима огледати да и они сазнају за њу, не можете побележити и на свет изнети невоље што вашу класу муче, не можете дати велике важности разлагању противних средстава и тим их обележити као сличну и природну појаву.

Тако сам вам исто говорио пре неколико година, ви сте се о томе осведочили и усвојили сте то. Предложен је некаки уговор и на једном га је вашем конгресу усвојила већина друштава. Али тај уговор остаде празно слово због неке погрешке у склону управне власти, он није ништа хаснио и са свим се заборавило за њ. За што се не потрудите да га оживите и мудро потакнете усредотачавање (концентровање) које се данас даје пре извести него и када? И за што се ви, млад елеменат који се тек помаља и не може стојати на једном месту а да не устукне натраг, излажете оном пребацивању „dire e non fare“ који је у Италији тако обичан.

Мати-варош Рим данас је наша, али само у полак, материјално је само наша, и ми се сви морамо паштити да јој удухнемо дух отаџбине и да нам даде благослова на пут који морамо прећи, како ће нам се судбина испунити и како ће нам се освештати и оплодити јединство, тај снажан оглед талијанског живота. Зашто не радите на томе да се састанете у Риму на конгрес, да тиме по ново покрстите ваш братински савез? Можда ћете тим, не осврћући се на ону велику добит која би отуд долазила, вашим примером у једно као оснивачи Италије потсетити на то да из Рима мора изаћи други и већи савез, савез целог народа као залоге нашој будућности, без кога су Рим и Италија празне речи.

ξ.

Реформа декембарског устава биће тако радикална, да ће отуд понићи са свим нов устав.

Париз 27. јула. „Сјекл“ јавља: Чланови деснице накани су у првој скупштинској седници што долази поднети закон, којим се враћају породици Орлеанаца сва добра која су им 1852. конфискована.

Одеса 28. јула. Бакунинова прокламација против владе јако је распрострта у Москви, Рурском, Пултави и по другим местима. Читаве се гомиле хапсе.

Рим 28. јула. Тијер је наложио француском посланику Харкуру да договорно с кардиналом Антонелијем по танко испита све основе, на којима би се дошло до споразума међу Италијом и папом.

Лондон 27. јула. У доњој кући примљен је по трећем читању изборни закон. У горњој кући изјавио је Шафтезбир, да ће при другом читању изборног закона предложити да се закон одбаци.

ПРИПОСЛАНО.*)

ИЗЈАВА.

Ја сам славноме сабору у Карловцима предао један поднесак, у коме сам истоме до знања ставио, да је управитељ народни добора г. Петар Чарнојевић даљски риболов Живу неправилним начином за време од 1. јулија 1871. до 30 дец. 1873. под закуп издао, — и да је тим поступком народна благајна на више хиљада фор. ау. вр. оштећена.

Ја високо ценим закључак саборски, коим је изречено, да је г. Петру Чарнојевићу дато таково пуномоћије, коим је он властан по својој увиђавности народним добрима неограничено располагати, нити би имао икаква приговора против таковог закључка, да нека господа на сабору за оправдање Чарнојевићевог поступка нису навели такове разлоге, кои су посве неистинити, а кадри су бацити сенку неоснованог сумњичења противу мене.

Наиме г. др. Павловић наводи, да сам ја тек онда понудио вишу цену, од 4500 ф. авр. кад је вода нарасла и риба се умножила. Ово је посве неосновано, јер надам се, да ће г. Чарнојевић као човек од речи и поштења и сам признати, да сам с њиме и Шалашиом 23. јунија т. г. у Пешти у погодби био, и да сам му исту цену нудио, него што је сутра дан 24. јунија т. г. издато. Одма затим учинио сам пријаву сл. сабору, где сам 4500 ф. авр. више понудио. Како се може дакле тврдити, да сам ја већу цену тек онда понудио, кад је вода нарасла и риба се наплодила, — кад вода ваљда неможе за једну ноћ тако нарастити и риба се наплодити, и кад је јавно познато, да је вода овог пролећа непрестано велика била. Ја дакле одбијам одлучно неосновано сумњичење г. Павловића против мене.

У интересу саме ствари имам још једно приметити. Истина је, да је сл. сабор дао г. Чарнојевићу неограничену власт да народним добрима по својој увиђавности рукује; али ако се увиди, да што добро није учињено, и да се то поправити даје, — зар да се и у том случају рекне: ми смо му пуновласт дали, пак нека чини како уме! Питам куда би тај поступак одвео и одвести могао.

Напослетку држим, да нико одобрити не може, да се тако важно народно добро испод руке и јавне лицитације и то не на једну, већ на више година под закуп издаје. Зар то не прејудицира и самој организацији будуће управе народни добара? У осталом ако је г. Чарнојевић за пробитачније држао народна добра испод руке под закуп издавати, зар није требало о томе известити бар оне, који су пре тога та добра у закупу имали, и за које се знало. да и сада на тај закуп рефлектују?

За доказ томе, да је осим мене и други особа било, који су поменути риболов закупити хтели, и то по млого већу цену, него што је издат и које је врло изненадио глас, да је исти риболов испод руке на више година у закуп издат, позивам се на писмо г. Јована Стојановића поседника и и заступника из Ст. Паланке, које се у мојим рукама налази, и које гласи:

„Ја долеподписани свечано изјављујем, да сам ја ове године у месецу мају у Пешту путовао, у пароброду са г. Чарнојевићем био, којом сам приликом г. Чарнојевића за риболов Живу питао, кад ће се продавати, и да сам и ја рад у закуп узети; на које ми г. Чарнојевић одговори да пре него што на сабор у Карловце дође, незна хоћели се риболов Жива под закуп давати или ће спаилук сам задржати. На то га ја замолим, да ми у случају, ако се под закуп издавао буде, јави почем сам ја исти риболов већ четири године под закупом држао, на које ми г. Чарнојевић реч и руку своју даде, да никоме пре под закуп издати неће док мене о томе предходно не извести. Уједно се изјашњавам да би ја за горепомнути риболов Живу готов био годишње 12000 фр. авр. дакле на закупно време од 1 јулија 1871 до 31. дец. 1873. 30.000. фр. авр. платити. — У Паланки 12. јулија 1871.“

Јован Стојановић.

Молим сл уредништво, да би имало доброту ову моју изјаву ради мога правдања у свој цењени лист уврстити.

У Товаришеву, 12. јулија 1871.

Мита Николић.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. У.)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Сва она господа, која су имала доброту при гашењу присуствовати и онако братски се за мене и за моју кућу заузети, те ми је спасоше од пожара, изричем овим велику благодарност.

Ана Миодраговић,
Милчетовица.

ПОЗИВ
у одборске седнице задрудруге за „Српску народну штампарију.“

Одбор задруге за „Српску народну штампарију“ решио је, да ће редовно своје седнице држати сваког првог четвртка у месецу по старом календару, и овим то даје на знање свима члановима одборским и позива их, да у те седнице долазе те својим саветом и суделовањем припомогну, како би се задружна цел што боље могла остварити.

Прва одборска седница, што је сада на раду, биће у четвртак 5. (17.) августа у 5 сата после после подне у дворани „Матице Српске.“

Знања и равнања ради стављамо овде имена свију чланова одборских: из Новог Сада: Стева Јефтић, др. Јован Јовановић, Марко Поповић, Петар Натошевић, др. Лаза Костић, Корнел Јовановић, Ђорђе Ракић, Илија Вучетић, Миша Димитријевић, др. Милан Ђорђевић, Никола Форовић, Петар Попадић; — из Сентомаша: Лаза Дунђерски, Лаза Кићански, — из Панчева: др. Светислав Касапиновић, — из Сомбора: др. Ђорђе Максимовић, — из Осека: Марко Аксентијевић, — из Вршца: Петар Формаћ, — из Темишвара: Јован Форовић, Ђорђе Димитријевић, — из Ст. Бечеја: др. Арон Војновић, — из Турије: Петар Чолић, — из Жабља Милош Папић — из Руме: Јован Богдановић.

У Новом Саду 27. јула 1871.

Одбор.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Нови Сад 30. јула. Нова рана већ почиње се на пијацу довозити, и о томе вас могу потање известити.

Жито здраво хрђаво изгледа и нема ни 80 фунти ваган, а при том мало га има тако, да сад већ има наши сељана који за зиму жита купују, јер ће оскудице бити. Цена 5 ф. 50—60 н. цента.

Зоб врло добро изгледа и има је довољне. Довози се много и радо се купује по 3 ф. 20—30 н. цента.

Јечам је врло добар и леп, и има га доста, а стоји 2 ф. 60—70 н. цента.

Кукуруз купује се радо и држи се цена још од 3 ф. 60 до 80 бечка цента, при свем том, што по горњим местима никаквог промета нема.

Вуна врло велику цену получила је и стоји од 90—100 цента.

Желити је да лепо време остане, да би свет своју летину урадио.

Пешта 28. јула. Данас је шеница са промењеним ценама слабо прошла, и само је протурено 15,000 мерова. Раж и јечам слабо доважан и слабо продан. Зоб такође без промета. Кукуруз одржао цену. Рецица добро пролазила.

Званично бележено је:

Шенице потиске, старе 1000 мер. 84¾ фун., 5 ф. 95 нов. 3200 мер. 84¾ фун. 5 ф. 90 н.; 600 мер. 84 фун. 5 ф. 65 нов. нове 550 мер. 85 фун. 5 ф. 85 н.; 420 мер. 83 фун. 5 ф. 60 н. 300 мер. 83½ фун. 5 ф. 60 н. — Вајсенбуршке старе 3000 мер. 85 фун. 6 ф. 12½ н.; 1000 мер. 85 фун. 6 фор. 12½ нов. 2000 мер. 85 фун. 6 ф. 12½ н. Све за три месеца. — Све на цол. центе. —

Репица 500 киб. по 150 фун. 15 ф. 400 киб. по 150 фун. 14 ф. 85 нов. Све на каси. Кукуруз, банацки 1000 цол. цент. 3 ф. 70 н. Све на каси. —

КУРЗ ОД 30. ЈУНА.

Сребро — — — — — — — — — — — —	120.50
Дукати — — — — — — — — — — — —	5.80

ОГЛАСИ.

Бр. 466. ex 1871.
civ.

ОБЈАВА.

Од стране грађанског суда сл. кр. вароши Н. Сада овим се до обштег знања ставља. да је овдашњи становник Гавра Дотлић дне 27. (4.) 1863. начинивши опоруку преминуо и да је после себе осим неких покретника кућу овде у Н. Саду под бр. 2587. оставио, на коју се његово супруга Марија Дотлића сад удата Поповића као насљедница пријавила.

Позивају се дакле сви они, који право насљедства на предозначену посмртину имају, да то своје право за 45 дана — од дана, кад објава ова трећи пут у листу овом уврштена буде, рачунајући — суду овом писмено пријаве тим извесније, што ће се у противном случају и по изтечењу тога рока по смислу §. 580. п. п. поступити и по томе посмртина реченог покојника досад пријавившој се насљедници његовој по гласу споменуте опоруке предати и односно на њено име преписати дати.

Суд сл. кр. вароши Новога Сада 13. марта 1871.

Имре Балла с. р. бележник. — **Јован Радовановић** с. р. варошки судац. 2—3

СТЕЦИШТЕ.

Од стране подписаног црквеношколског одбора српске православне обштине Пештанске овим даје се на знање, да ће се и ове 1871. год. — у смислу тестамента блаженопочившег добротвора српског *Науме Бозде* — из његовог, код ове обштине под руководством налазећег се завештаног имања — „*штипендије*“ сиротим занатлијама и машинистама раздавати.

Свота ове штипендије, која ће на сваког појединце једанпут за свагда припасти, износи у готовини 2100 ф. авр; а штипендија ова издаће се *трима* заслужним особама. Тога ради позивају се све оне занатлије и машинисте, који би ову штипендију получити желели, да своје молбенице на подписани одбор српске правосл. обштине овдашње најдаље до 18. (30. септембра) т. г. пошаљу. — Просители имају уз молбеницу доставерне документе прикључити, који морају следећим захтевима подпуно одговорити.

1-во Да су српске православне вере и народности.

2-го Да су сироте занатлије или машинисте.

3-ће Да су свој занат који терају, добро изучити, и као такови, да по избору свом овде у Пешти у дотичну задругу мајстора примљени бити морају. —

4-то Да су они, који буду изабрани, обвезани, овде у Пешти свој занат терати, и ту стално живети.

5-то Почем је изрична жеља покојног завештатеља и та, да се они, који од подписане обштине изабрани буду — и ожењити имају с' том примедбом, да себи жену српске православне вере и народности узети морају, и да ће тек онда горепоменуту штипендију од 2100 ф. а. вр. у руке добити, и овом услову подпуно одговоре које морају такође доставерним документом у своје време доказати.

Примечава се да првенство имају они, који доставерно докажу, да су сродници покојног завештатеља, или покојне му супруге *Јелена* рођ. *Беланоевић*.

Из седнице црквеношколског одбора српске православне обштине Пештанске, држане у Пешти 19. јула 1871.

Црквено-школски одбор,
српске правосл. обштине у Пешти.
3—3

Бр. 73.

ОБЈАВА.

Високо министарство земљеделија, трговине и обрта дозволело је са милостивим решењем од 16. јула 1871. бр. 6212. да се овде у Меленци три годишња вашара и то: I. о Сретенију Господњем 2. (14.) фебруара, II. о великој Госпојини 15. (27.) августа, III. о Митрову дну 26. октобра (7. новембра) сваке године, осим тога пак сваке суботе седмична пијаца држати може. —

Ово се с том приметбом до обћег знања ставља, да ће се први вашар сад о великој Госпојини 15. (27.) августа, а други о Митрову дну 26. октобра (7. новембра) ове године *безплатно* држати, и да ће први вашар од 12. до 15. (24.—27.) августа, а други од 21. до 24. октобера (2—5. новембра) трајати.

У Меленци 26. јула (7. августа) 1871.

Стеван Лончар бележник. — **Јова Таназевић** начелник. местни 1—3

Продаја куће
у САКУЛА,

врло удесно оправљена под бр. 222. на плацу, састоји се из три собе, једног дућана, једне кујне, конга, шпајза, простране улице, и врло лепе баште простране, бунара са врло добром водом, поред свега имате три и по ланца ораће земље, и чардак за кукурузе. Продајем из слободне руке. Ближа условља могу се код мене дознати.

У Сакула 22 јула 1871.

3—3 **М. Поповић**

У Митровици.

Један пространи дућан са обиталиштем од више или мање соба на најбољем месту на главној пијаци издајем од 1. новембра о. г. под кирију, на 3 до 6 година.

Ближа условија код притјажатеља Ђорђа пл. Милекића у месту. 1—3

ЈОСИФ ХОНХАЈЗЕР
(Jos. Hohnheiser)
ФАБРИКАНТ БЛАГАЈНИЦА У БЕЧУ,
Margarethenstrasse 47.

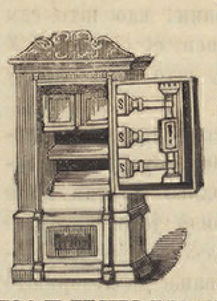

препоручује његове ц. кр. *неупаљиве и против пробијања сигурне благајнице* уз најјефтиније фабр. цјене. Исто тако и најбоље *ексцентричне пресе* за браваре, *бушеће машине* за притисак с ногом, *пресе за копирање, машине од лима за подизање*, као и друга различита *браварска оруђа*. 9—12

ОВЛАШЋЕН СОПСТВЕН ПРОИЗВОД НАЈЈЕФТИНИЈЕ ФАБР. ЦЕНЕ, ПОШТЕНА ПОСЛУГА.

Кошуље мушке: од фина и постојана холандска платна по 1 ф. 50—75 н. 2 ф. до 2 ф. 50—75 н. 3 ф. до 3 ф. 50 н. Од фина и постојана румбург. платна по 4, 5 и 6 фор. Везене париске: по 7, 8, 9, 10, 11 и 12 ф. Гаће од румбургерска платна немачка 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. Мађарска 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. Дечије кошуље по 1 ф. 1 ф. 25 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. 2 ф. 50 н.

Женске кошуље од фина и постојана холандска платна модне 1 ф. 50 н. 1 ф. 75 н. до 2 ф. 2 ф. 25 н. 2 ф. 50 н. 2 ф. 75 н. богато везене 3 ф. 3 ф. 50 н. до 4 и 5 ф. Од најфинијег румбург. платна са финим везом и укусни уметци париски по 6, 7, 8, 9, 10 и 11 ф.

12 румбург. бели марама 2 ф. 2 ф. 25 н. 2 ф. 50 н. 2 ф. 75 н. 3 ф. 3 ф. 50 н. 4 ф. 4 ф. 50 н. 5 ф. 5 ф. 50 н. 6, 7, 8, 9 и 10 ф.

За мушке кошуље молим деблину од гола врата. Еспап се шаље са Nachname. Кошуље које најбоље не стоје, или н. г. купци, који разумно увиде да су обманути, прецењени, преварени, нека исте одмах враћају.

АДРЕСА: Alexander Stanischits befugt. Wäschvar. Fabrikant, Wien. Wollzeile Nr. 9. 10—24

ДАРОВИ ПРИ ЗНАМЕЊУ
(FIRMUNGS-GESCHENKE.)

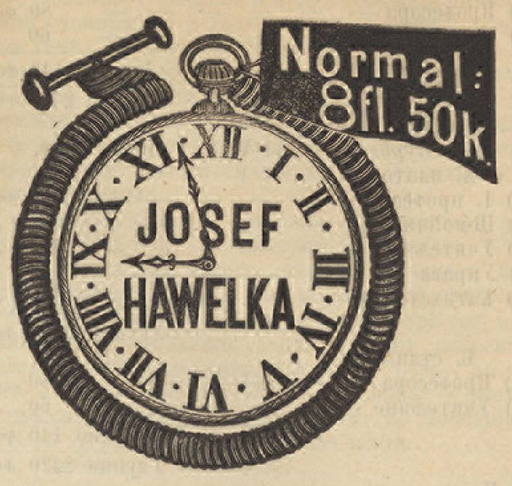

Невероватно, но ипак је истина

да се долеозначени добро уређени САТОВИ од собственог фабриката од ц. к. дотичног звања осведочени поред 3 годишње гаранције, по *врло јефтиној цени* продају.

Само 1 ф. 50 н. или 2 ф. прави париски сат од мједа са годишњом гаранцијом.

Само 9 ф. прави енглески сребрни цилиндер сат са кристалним стаклом, сказаљком за секунде поред ланца од правог талмизлата са медалијоном и гаранц.

Само 12 ф. сребрни цилиндер-сат са правим златним обручом за одскакивање, појачим кристалним стаклом, ктоме ланцем, медалионом од талмизлата и сведочбом.

Само 16 или 20 ф. енглески сребрни анкер-сат, савонет, са два заклопца, укусно гравиран, поред ланца од правог талмизлата и сведочбе.

Само 13 ф. прави енглески сребрни и позлаћени кронометер сат са ланцем, медалионом од талмизлата, етвиом од коже и сведочбом.

Само 14 ф. таки исти сат, далеке финији са источним путоказом.

Само 14 или 17 ф. прави енглески принца од Валиса ремонтоар сат са стаклом од кристала, никла и правог талмизлата; ови сатови бољи су од други, пошто се могу и без кључа навити. Поред овог сата добија сваки ланац од талмизлата са медалијоном и сведочбом на поклон.

Само 13 ф. прави енглески цилиндер-сат од талмизлата по најновијем укусу са двоструким стаклом од кристала кроз које се сва унутарњост види поред ланца од талмизлата медаљона и сведочбе.

Само 13 ф. сат од талмизлата са два заклопца, савонет, за одскакање, стаклом од кристала и стројом од никла поред ланца од правог талмизлата, етвија и сведочбе.

Само 14 или 17 ф. врло мален сат за женскиње од сребра са правом позлатом, поред ланца од талмизлата и сведочбе.

Само 18 ф. енглески врло укусно позлаћени кронометер сат са два заклопца, врло укусно емаљиран поред финог ланца од правог талмизлата медалиона и сведочбе.

Само 18 или 20 ф. најфинији сребрни енглески анкер-сат са 15 рубина, поред најфинијег ланца од талмизлата, медалиона, етвија и сведочбе.

Само 20 ф. сребрни ремонтоар сат који се без кључа навија поред ланца од талмизл. и медалиона.

Само 23, 25 и 27 ф. златни сатови за женскиње поред ланца, медалиона и сведочбе. Даље 45—65 са камењем од бриланта.

Ланци од талмизлата кратки 1 ф. 1 ф. 20 н. 1 ф. 50 н. 1 ф. 80 н. 2 ф. 3 ф. 4 ф. 5 ф. 7 ф. Дуги што се о врат вешају за 1 ф. 50 н. 2 ф. 2 ф. 50 н. 3 ф. 4 ф. 5 ф. 6 ф. 8 ф.

Сатови са свиркама које два парчета свирају 18 до 50 ф. а које три парчета свирају 26 до 28 ф.

Сви сатови су од 1-ве каквоће, и не треба их сматрати за фалзификате.

Кад се напред цена пошље или кад се накнадно на пошти плати свака ће се наручбина за 24 сата најтачније извршити,

Сатови који нису регулирани за 2 ф. су јефтинији.

Цјеновник се шаље бадава.

Сајџије и продавци сатова налазе велико стовариште од 4000 до 5000 сатова по врло јефтиној цјени.

Само отуд, што сам се дуго време у Енглеској и Швајцарској задржавао, а поред тога што млого наручбина имам, могуће ми је, да сатове по врло јефтиној цени продајем.

ЈОСИФ ХАВЕЛКА
фабрик. од сатова у Бечу,
Leopoldstadt, grosse Pfarrgase Nr. 6.

☛ За оне сатове који се код мене купу гарантујем ја за три године дана, па ако за то време федер пукне и што друго се деси обвезујем се да то бесплатно оправим.

Главно стовариште: Беч, Leopoldstadt, gros. Pfarrgase Nr. 6.
Филијал: Floridsdorf, Hauptstrasse.

ОПОМЕНА. Опомињем поштовану п. н. публику да у најновије време трговине за сиграчке под разним именима, као: прво бечко сатова стоварижте. први бечки сатова базар и т. д. фалзификоване ствари са далеко јефтинијом ценом за праве енглеске сатове продају, чега ради налазим се побуђен да п. н. публику пазљивом учиним да се не би случајно преварила. 11—12

ПОПРАВЉЕНА ИЗВОРНО РУДОЛФОВА ПАТЕНТ МАШИНА ЗА

ШИВЕЊЕ РУКАВИЦА

ЦЈЕНА 190 Ф. ОД КОМАДА — А И НА РАТЕ.

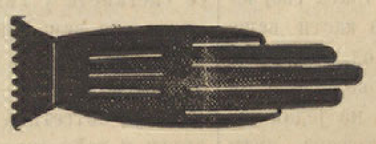

Стовариште
Рудолфови патент машина за шивење рукавица,
VI., Getreidemarkt 13.

Даље препоручује подписани најбољи конац за рукавице бечку фунту по 11¾ фор.; нова американска патент дугмад за рукавице и т. д. — поучава безплатно

Теодор Лосторфер притежатељ стовришта.

јединa је, од свију оних за продају понуђених, која се подпуно за целисходну и полезну посведочила.

П. н. купци позивају се да се о горњем изказу сами увере.

Јамчи за пет година.

5—6

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. — Одговоран уредник Стеван Поповић. — Српска народна задружна штампарија.